

Abd-ul-Alā Maudūdī

ISLĀMS UN DŽAHILIJA (PADEVĪBA UN GARA TUMSĪBA)

ISLĀMS UN DŽAHILIJA (Padevība un gara tumsība)

Autors: Abd-ul-Alā Maudūdī

Tulkojusi: Hadidža Dace Kučinska

Pārbaudīja: Laila Brence

parislamu.lv
TAVS CEĻVEDIS ISLĀMA PASAULĒ

Žēlīgā un Žēlsirdīgā Allāha vārdā.

Šis raksts tika nolasīts 1941. gadā Pešavarā (Pakistānā) pēc Pešavaras pilsētas Islāma Koledžas Islāma sapulces ielūguma.

Padziļināts ieskats uzskatos un uzvedībā

Dzīves gaitā, cilvēks sastopas ar dažādām situācijām, kurās viņš nespēj rīkoties pareizi līdz brīdim, kamēr viņam nav izveidojies priekšstats par šīs situācijas raksturu, stāvokli un saikni ar viņu pašu. Cilvēkam ir jānonāk pie sava viedokļa par jebkuras situācijas pareizumu vai nepareizumu, jo, kamēr šāds viedoklis nav izveidojies, nav iespējams izlemt, kā rīkoties. Šo viedokļa veidošanās procesu sauc par pieredzi, un tā ir mūsu ikdienas dzīves daļa. Sastopoties ar kādu cilvēku, jums ir jāzina: kas viņš ir? Kāds ir viņa stāvoklis šajā dzīvē un sabiedrībā? Kādas personības īpašības viņam piemīt? Kāda veida attiecības ir starp jums abiem? Jūs nevarat noteikt, kā izturēties pret personu, balstoties tikai uz minētajiem jautājumiem. Neesot izsmeltošai informācijai, jums tomēr ir jāizveido iespējama viedoklis, pamatojoties uz ārējo izskatu, un, lai arī kāda būtu jūsu attieksme, tā balstīsies uz izveidoto viedokli.

Jūs ēdat lietas, kuras, atbilstoši jūsu zināšanām vai pieņēmumiem, ir ēdamas. Pret lietām, kuras jūs atmetat vai pieņemat, kuras glabājat, dievināt vai neieredzat, no kurām baidāties vai kuras mīlat, jūs savu attieksmi regulējat, pamatojoties uz viedokli, kurš jums izveidojies, vērojot to dabu vai šo lietu saikni ar jums.

Tas, vai attieksmes pret šīm lietām būs pareiza vai kļūdaina, ir atkarīgs no jūsu pareizā vai kļūdainā viedokļa, ko esiet par tām izveidojis. Lietu derīgums vai nederīgums ir cieši saistīts ar to, uz kā balstās jūsu viedoklis par tām: uz zināšanām, pieņēmumiem, kaprīzēm, novērojumiem vai jūtām. Piemēram, bērns redz uguni un, balstoties uz jūtu izraisītiem novērojumiem, veido uzskatu, ka uguns ir patīkama, mirdzoša rotaļlieta. Šī uzskata vadīts, viņš tiecas paņemt uguni rokās. Cits cilvēks redz to pašu uguni un, pamatojoties uz pieņēmumiem, nolemj, ka tā ietver sevī kādas dievišķas īpašības, vai vismaz ir dievības simbols. Pamatojoties uz šo uzskatu, viņš nolemj lūgšanā noliekt galvu uguns priekšā, šādi parādot savu attieksmi pret to. Trešais cilvēks skatās uz uguni. Viņš sāk pētīt tās dabu un īpašības un caur zināšanām nonāk pie slēdziena, ka uguns var uzcept, sadedzināt un uzsildīt priekšmetus. Vēlāk šis trešais cilvēks nonāk pie slēdziena, ka viņa attiecības ar uguni veidojas pēc saimnieka un kalpa principa. Pēc viņa domām, uguns nav ne rotaļlieta, ne dievība. Tieši pretēji, tā ir lieta, kuru var izmantot pēc vajadzības: ēdiena pagatavošanai, dedzināšanai un apsildei.

No iepriekš minētajām dažādajām attieksmēm, tās, kas ir bērnam un uguns pielūdzējam, balstās uz skaidri izteiktu tumsonību. Pieredze noliedz bērna uzskatu par uguni kā rotaļlietu. Uguns pielūdzēja uzskats, ka uguns ir dievība vai tās simbols, pamatojas uz kaprīzi, nevis uz patiesām zināšanām balstītiem pierādījumiem. Abus šos uzskatus pārspēj tā cilvēka attieksme, kurš uguni uzskata par derīgu instrumentu, kas kalpo cilvēkiem – šī ir zinātniska attieksme, kura balstās uz zināšanām.

DZĪVES PAMATPROBLĒMAS

Cilvēka uzskati un attieksme pret dzīvi

Paturot prātā šos noteikumus, atstāsim detaļas un pievērsīsimies pamatprincipiem. Cilvēks apzinās, ka viņš dzīvo uz šīs planētas. Viņam ir ķermenis, kurš ir apveltīts ar dažādām spējām. Viņa priekšā paveras viss burvīgais zemes un debess skaistums. Visumā eksistē bezgalīga lietu daudzveidība, un cilvēkam ir iespējas likt visām šīm lietām kalpot viņa labā. Cilvēks atrodas miljoniem citu cilvēku, dzīvnieku, fabriku un minerālu vidū, un viņa dzīvi ar visām šīm lietām saista sarežģītas attiecības. Vai ir iespējams, ka šis cilvēks veic kādas darbības attiecībā pret šīm lietām, neizveidojot vispirms priekšstatu par sevi pašu, par viņam apkārt esošo lietu dabu un par saikni, kas viņu ar tām vieno? Vai ir iespējams, ka cilvēks pieņem kādu dzīvesveidu, nenoskaidrojot: Kas es esmu? Kāds es esmu? Vai es esmu atbildīgs vai bezatbildīgs? Vai esmu neatkarīgs vai pakļauts kādam? Ja esmu kādam pakļauts, tad kurš ir mans pārvaldnieks un, ja esmu atbildīgs, tad kura priekšā man ir jāatskaitās? Vai mana zemes dzīve beigsies un, ja jā, tad kas notiks pēc tam?

Līdzīgi, vai cilvēks var izmantot viņam dotās iespējas, iepriekš nenoskaidrojot sekojošus jautājumus: vai šie spēki pieder viņam pašam, vai arī kāds viņu ar tiem ir apveltījis? Vai ir kāds, kurš aicinās viņu atbildēt par to, kā šīs iespējas ir izmantotas? Vai viņa iespēju izmantošanu regulē viņš pats vai kāds cits? Tāpat, vai cilvēks var veidot noteiktu attieksmi pret viņam apkārt esošajām lietām, nenoskaidrojot šādus jautājumus: Vai viņš pats ir to pārvaldītājs vai kāds cits? Vai viņam ir neierobežotas vai ierobežotas iespējas attiecībā uz šīm lietām? Ja viņa iespējas ir ierobežotas, kas nosaka šos ierobežojumus? Kā arī, vai cilvēks var izdomāt savu attieksmes modeli pret citu cilvēku, nenoformulējis skaidru priekšstatu par cilvēciskuma ideālu? Tādējādi, vai cilvēks vispār var veidot attieksmi pret visumu līdz brīdim, kamēr nenonāks pie noteikta secinājuma par visas šī visuma sistēmas dabu un savu, kā tās sastāvdaļas, vietu tajā?

Pamatojoties uz manis minētajiem nosacījumiem, bez šaubām var pamanīt, ka nevar veidot attieksmi, nedefinējot uzskatus par šīm lietām. Faktiski, katrs cilvēks, apzināti vai neapzināti, pieturas pie noteiktiem uzskatiem attiecībā uz šiem dzīves jautājumiem. Bez šādiem uzskatiem, viņš nevar spert ne soli šajā visumā. Nav būtiski, lai katrs cilvēks aizdomātos par šo jautājumu filozofisko dabu un, pēc detalizētiem meklējumiem, nonāktu pie noteikta secinājuma par visiem un katru no tiem. Patiesībā vairums cilvēku neprāto par šiem jautājumiem, un viņiem nav skaidru atbilžu uz tiem. Tomēr, neskatoties uz to, cilvēki izvēlas dažus negatīvus vai pozitīvus uzskatus, kas tad arī kontrolē viņu attieksmi pret dzīvi.

Kolektīvās un individuālās attieksmes pamati ir vieni un tie paši

Noteikumi, ko attiecinājām uz indivīdu, darbojas arī attiecībā uz grupām. Šie jautājumi veido cilvēka dzīves pamatu, un, kamēr nav līdz galam noskaidrotas ar šiem jautājumiem saistītās lietas, nav iespējams nedz definēt cilvēcisko attiecību modeli, nedz arī izveidot kultūru un civilizāciju. Sabiedrības morāles kodeksa pamatā būs par šiem vitāli svarīgajiem jautājumiem izdarītie secinājumi, balstoties uz kuriem tiks veidoti priekšstati par morāli. Arī sabiedrības uzbūve un tajā funkcionējošās institūcijas sakņosies šajos pašos secinājumos. Faktiski, te nevar būt divu domu. Indivīda vai sabiedrības attieksmi noteiks tie secinājumi, kuru raksturu noteiks atbildes uz šiem jautājumiem. Analizējot cilvēka vai sabiedrības attieksmi, var itin viegli noskaidrot, kādi secinājumi uz atbildēm par dzīves pamatjautājumiem kalpo par šī cilvēka vai sabiedrības dzinējspēku. Ir absolūti skaidrs, ka individuālo vai sabiedrības attiecību raksturs neatšķiras no šo atbilžu rakstura. Vārdi vai darbi var nesakrist, bet uz šiem cilvēka esamībai

būtiskajiem jautājumiem gūto atbilžu raksturs nekādā gadījumā nevar būt pretrunā ar viņa praktiskās attieksmes raksturu.

DZĪVES PROBLĒMU DAŽĀDIE RISINĀJUMI

Spersim soli uz priekšu. Visnozīmīgākās ir tās šīs dzīves problēmas, kuru risinājumi nodrošina cilvēka aktīvo eksistenci. Diemžēl atbildes uz šiem jautājumiem nav uzrakstītas debesīs tā, lai katrs, kas nāk šai pasaulē, varētu tās izlasīt – tās arī nav pašsaprotamas un katram viegli aptveramas. Tādēļ nav universāla risinājuma, par kuru visi būtu vienisprātis. Laika gaitā, cilvēku viedokļi par šiem jautājumiem ir bijuši atšķirīgi, un dažādi cilvēki ir izvēlējušies dažādus risinājumus. Šeit rodas jautājums: kādi tad ir iespējamie šo problēmu risinājumi, ar kādiem paņēmieniem tās ir tikušas risinātas un kādi ir no šiem paņēmieniem izrietošie risinājumi?

1. Pirmais risinājums – paļauties pašam uz savām izjūtām un uzskatiem par šīm lietām, kuri veidojušies, balstoties uz paša izpratni un novērojumiem.
2. Otrais risinājums – izdarīt secinājumus, izejot no sajūtām, kuras balstās uz pieņēmumiem.
3. Trešā alternatīva – paļauties uz risinājumiem, kurus sniedz Dieva pravieši, kuri pretendē uz saikni ar zināšanu par patiesību avotu.

Tātad, tikai šie trīs raksturotie paņēmieni der problēmu risināšanai, un, visdrīzāk, tikai šie trīs arī ir iespējami. Visos minētajos gadījumos, dažādi risinājumi ir atrasti ar dažādiem paņēmieniem. Katrs risinājums formulē īpašu prāta attieksmi un īpašu morāles un kultūras modeli, kuri pēc būtības pilnībā atšķiras no citās risinājumu kategorijās balstītajām attiecībām. Turpinājumā sīkāk pievērsīsimies dažādiem šo problēmu risinājumiem, kas iegūti ar dažādiem paņēmieniem, un prāta attieksmi, kas pamatojas uz katru no tiem.

PIRMAIS RISINĀJUMS - PILNĪGA GARA TUMSONĪBA

Veidojot uzskatus par esamības pamatjautājumiem, cilvēks paļaujas uz personīgajām sajūtām un, atbilstoši savam domu gājienam, nonāk pie secinājuma, ka visa visuma sistēma ir pilnīga nejaušība. Visumam nav cēloņa, un tam nav arī jēgas. Tas ir sācies pats no sevis; regulējas automātiski; pāries iznīcībā, neatstājot nekādas sekas. Visumu neviens nepārvalda. Ja arī visumam eksistē Pārvaldnieks, tad Viņam nav saiknes ar cilvēka dzīvi. Cilvēks ir dzīvnieku suga, kuras dzimšana ir tikai nejaušība. Nav zināms, vai viņu kāds radījis, jeb vai viņš radies pats no sevis. Jebkurā gadījumā, šie jautājumi neattiecas uz mūsu diskusiju. Mēs zinām tikai to, ka cilvēks eksistē uz šīs planētas. Viņam ir noteiktas vēlmes un iekšējās dziņas, kas liek apmierināt šīs vēlmes. Cilvēks ir apveltīts ar orgāniem un ķermeņa daļām, ar kuru palīdzību viņš apmierina savas vēlmes. Viņam apkārt uz zemes ir milzīgi pārtikas krājumi, un, ar orgānu un ķermeņa daļu palīdzību, viņš var to lietot uzturam. Tāpēc cilvēka iespējām nav cita pielietojuma, kā vien maksimāli apmierināt savas vēlmes un vajadzības.

Pasaule nav nekas cits, kā vien iespēja; medījums pats krīt klēpī – ir tikai jāpastiepj roka, lai to notvertu. Neeksistē nekāda neatkarīga, pārāka būtne, kuras priekšā cilvēkam būtu jāatbild; neeksistē nekāds zināšanu un vadības avots, no kura cilvēks varētu saņemt viņa dzīvi regulējošus likumus. Tāpēc cilvēks ir autonoma būtne, kura nenes atbildību neviena priekšā. Viņš pats nosaka likumus un tos regulē, lai varētu atrast, kā pielietot savas iespējas, un noteiktu savu attieksmi pret apkārt esošajām lietām. Ja cilvēkam rodas vajadzība pēc vadības, viņam jāvēršas pie dzīvnieku dzīves likumiem, dabas likumiem un paša vēsturiskās pieredzes. Cilvēks ir atbildīgs vai nu tikai savā priekšā, vai arī sabiedrības izvēlētas valdošās autoritātes priekšā.

Pašreizējā zemes dzīve ir vienīgā dzīve, un visas tās sekas attiecināmas tikai uz šo dzīvi. Tādēļ spriedumi par to, kas ir pareizi vai nepareizi, derīgi vai bīstami, labi vai ļauni un kas būtu jāpieņem, bet kas jāatmet izriet no šajā dzīvē veikto darbību sekām.

Šī ir pilnīga dzīves ideoloģija, kuras attieksme pret dzīves pamatjautājumiem izriet no sajūtās balstītiem vērojumiem. Visus šajā ideoloģijā ietvertos domu gājienus saista savstarpēja loģika. Tādēļ cilvēks, kurš tic šai dogmai, dzīvē var izveidot gludas un saskanīgas attiecības, ignorējot faktu, ka šī ir dogma, un ka pēc tās veidotās attiecības var būt gan pareizas, gan arī kļūdainas. Apskatīsim sīkāk attiecības, kuras cilvēks veido, balstoties uz šo dzīves ideoloģiju.

Uzvedība, kas balstās tikai uz sajūtu pieredzi

Šādam dzīves skatījumam būs neatgriezeniskas sekas: virknē cilvēcisko attiecību trūks atbildības sajūtas un tās kļūs pārāk brīvas, robežojoties uz visatļautības. Cilvēks iztēlosies sevi pašu kā vienīgo valdnieku pār savu ķermeni un fiziskajām spējām. Tādēļ savas fiziskās spējas un prāta un sirds īpatnības cilvēks izmantos atbilstoši savām ambīcijām un kaprīzēm. Pret lietām un cilvēkiem, kuriem gadīsies atrasties viņa varā, viņš izturēsies kā pret īpašumu, pats jūtoties kā to pārvaldnieks. Viņa varas robežas noteiks tikai dabas likumu rāmji un ierobežojumi, kurus uzliek kolektīvā dzīve.

Cilvēka dvēsele būs brīva no morāles jūtām - atbildības sajūtas un bailēm par nepieciešamību atskaitīties - un nekāds morālais spēks nepārbaudīs viņa nodevīgo rīcību. Tur, kur rīcībai nav ārēju ierobežojumu, vai kur ir iespējams izbēgt no pārbaudes, viņa ticības dabiskā tendence mudinās viņu kļūt tirāniskam, netaisnīgam, ļaunam un patvaļīgam. Viņš kļūs par egoistu, materiālistu un oportunistu. Savas miesas vēlmju un dzīvniecisko vajadzību apmierināšana kļūs par viņa dzīves jēgu. Viņa acīs vērtība būs tikai šīm lietām, kuras viņš tad arī uzskatīs par nepieciešamām dzīves jēgas sasniegšanai.

Ir tikai un vienīgi dabiski un absolūti loģiski, ka šīs dogmas piekritēji gūs šādas rakstura īpašības. Tomēr nav šaubu arī par to, ka šāds cilvēks, ja tas viņam būs izdevīgi un nākotnē noderīgi, var izrādīt simpātijas un nesavtību. Nacionālās labklājības un progresa sasniegšanai, viņš nežēlos itin neko. Atsevišķos gadījumos, viņš var izrādīt atbildības sajūtu un cieņu pret morāles normām. Taču, uzmanīgāk izpētot viņa uzvedību, jūs atklāsiet, ka viņa rakstura pārākuma pamatā nav nekas cits, kā vien viņa paša savtīgie mērķi un vēlmes. Tiecoties uz savas nācijas vai valsts labklājību, viņš domā pats par saviem sīkiem, personīgiem motīviem: caur tautas vai valsts labklājību, viņš tiecas uz savējo. Tādēļ labākajā gadījumā, šādu cilvēku mēs varam saukt par nacionālistu.

Sabiedrība, kas balstās uz šādu uzvedību

Sabiedrības, kuru veido indivīdi ar iepriekš minētajām īpašībām, raksturīgās pazīmes:

Politikas pamatprincips būs suverenitāte (patstāvība), kas balstās uz cilvēku, indivīdu, ģimeni vai sabiedrības slāni. Sabiedrības augstākais ideāls, visdrīzāk, būs republikas izveidošana. Šī valsts tiks pārvaldīta ar cilvēku noteiktiem likumiem. Likumi tiks izdoti vai nomainīti saskaņā ar cilvēciskajām vēlmēm un apstākļu pieredzi.

Arī politikas veidošana balstīsies uz personīga labuma gūšanu un savtīgu mērķu apmierināšanu. Šajā valstī pārākumu gūs cilvēki, kuri pārspēs citus ar savu spēku, prātu, meliem, nodevību,

cinismu un ļaunumu – tieši viņu rokās būs šīs sabiedrības līderpozīcijas un pārvalde. Viņu konstitūcija balstīsies uz principu: "Stiprākajam vienmēr ir taisnība."

Sabiedrības un kultūras uzbūves pamatā būs mantkārība. Morāli pieļaujamās uzvedības līmenis tiks paaugstināts tādā apmērā, lai apmierinātu ikviena kaislības, un morāles normas tiks organizēti tā, lai ikvienam tiku garantēta maksimāla brīvība juteklisko prieku gūšanai.

Šī dzīves filozofija saindēs mākslu un literatūru, kuras progresējošā ātrumā sāks producēt nūdismu un pornogrāfiju.

Ekonomikas laukā cīnīsies dažādi spēki: reizēm savu ietekmi izrādīs feodālisms, dažkārt pārsvaru gūs kapitālisms, bet vēl citās situācijās, strādnieku klase ar vardarbīgiem paņēmieniem dibinās proletariātu un diktatūru. Tomēr šajās ekonomikas sistēmās trūks objektivitātes. Šādā sabiedrībā, indivīdu attieksmi diktēs pārlicība par to, ka pasaule un viss, kas tajā atrodas, ir laupījums, pēc kura visiem cilvēkiem ir atļauts stiept roku, ja ir tāda vēlme un iespējas.

Izglītības sistēma, kas radīta šīs sabiedrības locekļu audzināšanai, balstīsies uz augstāk minēto dzīves filozofiju un veicinās tādas pašas prāta attieksmes veidošanos. Katrai paaudzei šī izglītības sistēma mācīs vienu un to pašu uztveri par pasauli un cilvēka vietu tajā. Visās zinātnes jomās informācija tiks vākta un atspoguļota tā, lai jaunajai paaudzei iepotētu tās pašas teorijas. Mācību programma būs izstrādāta tā, lai sagatavotu indivīdus ar identisku attieksmi pret dzīvi, sekmējot viņu pilnīgu asimilēšanos sabiedrībā. Nerunāšu plašāk par šī tipa izglītības sistēmu, jo jūs paši to jūtat savās dzīvēs - jūs mācāties izglītības iestādēs, kuras ir būvētas pēc tās pašas shēmas, kaut gan tām doti tādi nosaukumi kā "Islāma Koledža" vai "Muslimu universitāte" (autors runā par Pakistānu - tulk. piez.).

Prāta attieksme, kuru tikko analizējām, rodas no pilnīgas tumsonības. Šī attieksme līdzinās tā bērna prāta līmenim, kurš, paļaujoties uz vērojumiem caur sajūtām, pieņem, ka uguns ir rotaļlieta. Lai gan jāatzīst, ka ir kāda atšķirība. Bērna kļūdīgais novērojums drīz vien, gūstot pieredzi, tiek labots. Uguns, kuru bērns uzskata par rotaļlietu un cenšas paņemt rokās, ir karsta. Un, tiklīdz viņš tai pieskaras, atklāj, ka tā vairs nav nekāda rotaļlieta. Savukārt citos gadījumos, novērojumu kļūdīgums atklājas tikai pēc ilgāka laika. Vairākums ļaužu, neapšaubāmi, paliek svētlaimīgā neziņā par savu novērojumu kļūdainumu. Uguns, ko šie cilvēki tur savā rokā, ir tikai remdena; tā nesadedzina acu mirklī, bet lēnām karsē gadsimtiem ilgi. Lai gan, ja cilvēks grib mācīties no kolektīvās pieredzes, viņam ir jāpatur prātā, ka, balstoties uz šo prāta attieksmi, indivīdi atkal un atkal veic nodevības, valdnieki ir tirāni, kas pastāvīgi veic spiedienu uz tautu, tiesneši ir netaisnīgi, bagātie ir alkatīgi un parastā tauta - bezgoži. Neapšaubāmi, cilvēkam tā ir labākā pieredze, no kuras mācīties – visapkārt svelmīgi dedzinošas liesmas: nacionālisms, imperiālisms, karš un konfrontācijas, iebrukumi un vērienīgu iznīdēšanu akti. Tieši šī prāta attieksme var piespiest viņu secināt to, ka šāda domāšana balstās uz pilnīgu tumsību, nevis uz patiesu realitātes izpratni. Šīs prāta attieksmes pamatā esošais cilvēka uzskats par šī visuma sistēmu un viņa vietu tajā nesakrīt ar realitāti, jo citādi tas nekad nebūtu izraisījis tādas šausmīgas sekas.

OTRAIS RISINĀJUMS

Pārbaudīsim otro metodi. Otrā dzīves pamatproblēmu risināšanas metode apvieno sevī novērojumus, varbūtības un pieņēmumu, ar kuru palīdzību veidojas uzskati. No šīs metodes izriet trīs savstarpēji atšķirīgi domu gājieni, un katrs no tiem veido īpašu attieksmes veidu.

1. Politeisms

Saskaņā ar vienu no šiem domu gājieniem, pasaule tiešā veidā ir pakļauta dievišķajai kontrolei, tikai Dievs nav viens, bet gan vairāki. Daudzveidīgos šī visuma spēkus ar savām rokām kontrolē dažādas dievības. Cilvēku uzplaukums vai neveiksmes, panākumi vai izgāšanās, ienākumi vai zaudējumi ir atkarīgi no dievību kopas labvēlības vai neapmierinātības. Pamatojoties uz pieņēmumiem un izdomājumiem, šī idejiskā virziena līderi ir vienmēr mēģinājuši atrast šādus dievišķus spēkus un to, uz ko šos spēkus attiecināt. Lietas, ko radījusi viņu fantāzija, viņi ir nosaukuši par dieviem.

Politeiskās uzvedības raksturojums

Šiem uzskatiem atbilstošas cilvēku uzvedības īpatnības:

Dzīve māņticībā

Pirmkārt, visa cilvēka dzīve apaug ar māņticību. Viņš tic, ka eksistē liels daudzums lietu, kuras ar pārdabiskām metodēm pozitīvi vai negatīvi ietekmē cilvēka likteni. Pie šāda secinājuma viņš nonāk caur nepamatotu, subjektīvu domāšanu; viņa ticība nebalstās uz nevienu zinātnisku pierādījumu. Tādēļ šīs ticības piekritējs lielāko daļu savas enerģijas izmanto, liekot tukšas cerības uz veiksmi vai šķietami baidoties no neveiksmes. Dažkārt, lai piepildītu savas vēlmes, viņš liek cerības uz kādu kapu; dažkārt viņš tic, ka elks pagriezīs fortūnas ratu viņam par labu; dažkārt viņš sasprindzinās līdz maksimumam, lai pielabinātos iedomātai dievībai; viņš jūtas slikti, redzot kādu sliktu zīmi; dažkārt viņš sāk celt gaisa pilis, jo uzskata, ka saņēmis labu zīmi. Visas šīs darbības novērš viņa idejas un centienus no dabiskā uzvedības kursa uz absolūti nedabīgu.

Bezglāgi rituālu cikli

Otrkārt, šī ideja rada milzīgu jucekli pielūgsmē, ceremoniālajā kalpošanā, upurēšanā, lūgšanās un citos rituālos. Iekļūstot šajos tīklos, cilvēks bezjēdzīgi iznieko ne mazums centienu un darbību.

Ļaudaru veiktas krāpšanas

Treškārt, šie politeisma un māņticības filozofijas piekritēji viegli iekļūst krāpnieku izmestajos tīklos. Cilvēks pasludina sevi par karali, paziņojot, ka ir nolaidies no saules, mēness vai ir citu dievu sūtīts. Tādējādi, viņš liek cilvēkiem noticēt, ka arī viņš ir dievs, un ka cilvēki ir viņa kalpi. Kāds kļūst par altāra vai tempļa kalpotāju un paziņo, ka ir starpnieks starp cilvēkiem un pārdabiskajiem spēkiem, kas pārvalda cilvēku likteņus. Kāds kļūst par 'skolotāju' vai 'kungu' un ar amuletu, burvestību vai maģijas palīdzību māna cilvēkus, sakot, ka ar šo pārdabisko lietu palīdzību visas viņu vēlmes var tikt izpildītas. Šo burvju pēcnācēji formējas ģimeņu grupās un klasēs, kuru tiesības, privilēģijas un ietekme ar laiku turpina pieaugt un nostiprinās. Tāpēc šī ticība uzliek cilvēkiem karalisko ģimeņu, reliģisko darboņu un garīgo līderu vergu kakla siksnu. Šie pašpasludinātie dievi ceļ slaucamu govju un nastu nesēju ēzeļu valsti.

Dzīve tumsā

Ceturtkārt, šai doktrīnai trūkst stipra pamata zināšanām un mākslai, filozofijai un literatūrai, kultūrai un politikai. Cilvēks no šiem iedomātajiem dieviem nesaņem nekādas pamācības, kurām varētu sekot ikdienas dzīvē. Cilvēku saikne ar šiem dieviem aprobežojas ar dažādu pielūgsmes rituālu izpildi, kuru galvenais mērķis ir izlūgties labklājību un atbalstīt šos dievus. Viss, kas skar ikdienas sadzīvi, ir atstāts cilvēka paša ziņā; arī tas, kā veidot regulējošos likumus un uzvedības normas. Tādēļ sabiedrība, kura tic daudzdievībai, faktiski iet pat to pašu ceļu kā sabiedrība, kas balstās uz pilnīgu tumsonību. Abās sabiedrībās ir gandrīz vienādi morāles kodeksi, uzvedības normas, kultūra un literatūra. Tāpēc nav principiālas atšķirības starp doktrīnām, kuras balstītas uz pilnīgu tumsonību un daudzdievību.

2. Askētisms

Otrā doktrīna, kas radīta, grupējot novērojumus ar varbūtībām un pieņēmumiem, runā par to, ka pasaule ir soda vieta, un ka fizisko eksistenci pastāvīgi pavada spīdzināšana un mokas. Dvēsele ir ieslodzīta cilvēka ķermenī kā notiesāts gūsteknis. Visas baudas, vēlmes un fiziskās vajadzības, kuras ir zemes dzīves dabiskais rezultāts, būtībā ir važas, kurās saslēgts cilvēks. Jo vairāk cilvēks tiecas pēc pasaulīgām lietām, jo ciešāk savelkas šīs ķēdes, un jo briesmīgāks sods tiek pelnīts. Glābšanu var gūt, atraidot visas šīs zemes lietas, apspiežot visas vēlmes, atsakoties no visām baudām, fiziskajām un jutekliskajām vajadzībām. Cilvēkam ir jāattīra sava sirds no visām miesas un asins radītajām ietekmēm un jāpakļauj savs ienaidnieks (tas ir – sava miesa un kaislības) smagiem pārbaudījumiem un nastām, lai atbrīvotu dvēseli no miesas kundzības. Šādā veidā dvēselei ir jāattīrās, jāiegūst gaisma un jāuzkrāj pietiekami spēka, lai paceltos gaisā ‘nirvānas’ stāvoklī uz priviligiētu glābšanas vietu.

Askētisma efekti

Raksturīgās šīs doktrīnas radītās cilvēka uzvedības pazīmes:

Individuālisms kolektīvisma vietā

Pirmkārt, šī doktrīna vērš cilvēciskās tendences no kolektīvisma uz individuālistisku un no kultūras uz mežonīgumu. Cilvēks novērš seju no šīs pasaules un bēg no pienākumiem. Atteikšanās no visām personīgajām saiknēm un sadarbības kļūst par viņa dzīves raksturīgu iezīmi. Īsā laikā viņš iegūst negatīvas morālās īpašības.

Labi cilvēki kļūst par vientuļniekiem

Otrkārt, šī doktrīna pamudina labus cilvēkus atteikties no pasaules un doties vientuļībā, lai iemantotu glābšanu. Tas ļauniem cilvēkiem bruģē ceļu uz varas un visu sadzīves lietu pārņemšanu savā pārvaldībā.

Auglīga augsne katram tirānam

Treškārt, ieviešot šo doktrīnu sabiedrībā, cilvēkos sāk vairoties negatīvas rakstura īpašības. Viņi izrāda antisociālas un individuālistiskas tendences, kļūst par psihopātiem. Viņu radošais potenciāls noplok. Viņi kļūst par gardu kumosu tirāniem; jebkurai despotiskai valdībai ir viegli viņus pakļaut. Faktiski, šī doktrīna darbojas kā maģija, lai pieradinātu vienkāršos ļaudis un pārvērstu viņus par šo tirānu paklausīgiem vergiem.

Pretošanās cilvēcisķajai dabai

Ceturtkārt, cilvēka daba atrodas pastāvīgā konflikta stāvoklī ar šo askētisma doktrīnu, un pēdējai allaž ir jāpiekāpjas. Kad tā cieš, doktrīna meklē patvērumu pārvērtībā. Kā atbalss tiek izdomāta grēku piedošana; sāk darboties alegoriskās mīlestības viltība; rezultātā, piesedzoties ar atteikšanos no pasaules, šīs ticības piekritējs izrāda tādu mīlestību pret šo pasauli, ka pat pašiem alkatīgākajiem šīs pasaules cilvēkiem ir jāsarķst.

3. Dievs ir it visā

Trešais uzskats, kas izriet no vērojumu un pieņēmumu grupēšanas, demonstrē, ka cilvēks un visums nav reāli. Tie paši par sevi neeksistē. Bet ir viena Būtne, kura radījusi visas šīs lietas kā paziņojumu par savu unikālumu, un šī pati Būtne darbojas caur šīm lietām – to iekšienē. Iedziļinoties detaļās, mēs atklāsim, ka šai doktrīnai ir daudz aspektu un atzaru, kuri balstās uz vienojošu idejisku pīlāru: visas šīs pasaules lietas ir tikai vienīgās Būtnes ēnas; eksistē tikai šī Būtne; viss pārējais ir tikai ilūzija.

Šī doktrīna veido cilvēka attieksmi apstrīdēt savas eksistences realitāti; viņš zaudē visas iniciatīvas; viņš sevi uzskata par kāda cita pagatavotu marioneti, kuri ir jādejo, vai arī – kāds gars no ārpuses dejo viņā; savu ilūziju reibumā viņš aizmirst pats sevi; viņam nav ne stūres, ne kursa, ne mērķa. Viņa mācība nosaka: esmu tikai ēna; uz mani neattiecas nekāds darbs, es neko nevaru izdarīt pats. Dzinējspēks ir visuresošā Būtne, kura caur mani visu universu pārvērš par ēnu, un kura ietekmē visu no sākuma līdz pat pasaules beigām. Visu veic tikai šī Būtne. Ja šī Būtne ir ideāla, ideāls esmu arī es. Kādēļ tad man būtu jādarbojas? Ja šī būtne cenšas sasniegt ideālu un virzās uz savu kulmināciju, ņemot līdzī visu universu, tad es, kā ēna, automātiski nostāšos līdzās šai Būtnei. Es jau esmu tikai daļa – mani neskar tas, kurp viss virzās.

Šīs doktrīnas praktiskās sekas ir līdzīgas tām, kuras es jau izskaidroju diskusijā par askētismu. Zināmā mērā šīs ticības piekritēja attieksme līdzinās tumsonības doktrīnas pielūdzēja attieksmei. Cilvēks, kurš tic, ka ir ne vairāk kā tikai ēna, nododas kaislībām; viņš ļauj tām vaļu un nedomā, kādā virzienā tās viņu ved, jo, pamatojoties uz viņa sapratni, substance ir viņa kaislību tiešā uzvedinātāja, bet viņš ir tikai marionete.

Šīs trīs koncepcijas balstās uz tumsonību, un cilvēka uzvedību, kas izriet no šīm koncepcijām, arī raksturojama kā pilnīga tumsonība. Neviena no pieminētajām koncepcijām nebalstās uz pierādījumiem, kas gūti zinātnisku metožu rezultātā. Faktiski šī koncepciju daudzveidība izriet no ilūzijām un pamatojas pieņēmos. Pieredze noliedz šo koncepciju derīgumu. Ja kaut viena no šīm koncepcijām būtu derīga, tad to praktizēšana nenovestu pie tik sliktām sekām. Ja kaut kad no kaut kurienes ņemta lieta izsauc sāpes vēderā, tad jūs no šī eksperimenta tūdaļ secināt, ka šī īpašā lieta nav piemērota cilvēka zarnu trakta anatomijai un specifikai. Tādā pašā veidā fakts, ka politeisma, askētisma un eksistenciālisma doktrīnas jau ir nodarījušas zināmu postu cilvēcei, ir skaidrs pierādījums, ka neviena no tām nav savienojama ar realitāti, un tādēļ neviena no tām nav derīga.

TREŠAIS RISINĀJUMS - ISLĀMS (PADEVĪBA)

Pievērsīsimies trešajam attieksmes veidam, kas arī ir mūsu pēdējais mēģinājums formulēt viedokli par dzīves pamatproblēmām. Šis attieksmes veids ir uzticēšanās Dieva praviešu piedāvātajiem problēmu risinājumiem. Lai izskaidrotu šo attieksmi, ņemsim par piemēru cilvēku,

kas ir nonācis nepazīstamā valstī, par kuru viņš absolūti neko nezina. Viņš cenšas kaut ko uzzināt no tur dzīvojošajiem cilvēkiem un staigā pa valsti, vadoties pēc teiktā. Kad vien jūs saskaraties ar šāda veida problēmu, jūs visupirms meklējat cilvēku, kurš pretendē uz ceļa zinātāja lomu. Nākamais solis – balstoties uz apstākļu sniegtiem pierādījumiem, jūs jūtaties apmierināts ar šī gida spējām. Visbeidzot, nolīdzis viņu par gidu, jūs dodaties ceļā. Kad no pieredzes kļūs skaidrs, ka viņa sniegtā informācija nav jūs pievīlusi, jūs pārliecināties, ka jūsu gidam ir bijušas visas nepieciešamās zināšanas, un ka viņa sniegtā informācija ir bijusi patiesa. Šī ir zinātniskā metode. Ja nav pieejama neviena cita zinātniskā metode, tad šī, bez šaubām, ir vienīgā pareizā metode viedokļa formulēšanai.

Tagad skatieties! Pasaule – tā ir nepazīstama vieta. Jums nav zināšanu par tās realitāti. Jūs nezināt, kā pasaule tiek regulēta. Jums nav priekšstata par likumu sistēmām, balstoties uz kurām šī milzīgā darbnīca operē.

Kāda ir jūsu personīgā vieta šajā pasaulē? Un kāda ir pareizā attieksme, kas jums nepieciešama šajā pasaulē? Šie ir jautājumi, uz kuriem jūs meklējat atbildes. Pirmkārt, jums rodas uzskats par to, ka tas, ko var redzēt, ir reāls. Jūs rīkojāties saskaņā ar šo uzskatu un rezultātā izgāzāties. Pēc tam jūs veidojāt dažādus uz uzskatiem balstītus pieņēmumus un darbojāties atbilstoši tiem, taču katreiz pieredze bija negatīva. Galu galā, vienīgais atlikušais veids, kā gūt patiesu vadību, ir vērsties pie Dieva praviešiem. Pravieši pretendē uz to, ka viņiem pieder zināšanas par patiesību. Pamatīgi izstudējot viņu dzīves, noskaidrojas, ka viņi ir bijuši ļoti patiesi, uzticami, dievbijīgi, pašizliedzīgi un skaidri domājoši. Tas pierāda, ka ir pietiekams pamats ticēt viņu teiktā patiesumam. Atliek vien noskaidrot, cik lielā mērā informācija, kas skar šo pasauli un cilvēka vietu tajā, ir derīga, un vai ir izvirzīti kādi praktiskie pierādījumi, kuri atspēkotu viņu izteikumus. Tālāk ir jāpārbauda, kas ir sasniegts ar pieredzi, kas pamatojas uz šo informāciju? Ja uzmanīgas izpētes rezultāts būs praviešiem par labu, mums būs jāpaļaujas uz viņu vadību un jāpieņem tikai tas dzīves virziens, kurš atbilst viņu instrukcijām.

Kā jau teicu iepriekš, pretēji pārējām metodēm, kas sakņojas tumsonībā, šai metodei ir zinātnisks pamats. Ja cilvēks noliec galvu, apstiprinot šo zināšanu patiesumu, noliek malā spītību un fantāzijas un rīkojas saskaņā ar šīm zināšanām, un ja viņš ierobežo savas darbības rāmjos, ko nosaka šīs zināšanas, tā ir metode, ko sauc par islāma metodi.

PRAVIEŠU VIEDOKLIS PAR CILVĒKU UN VISUMU

Attiecībā uz cilvēku un visumu, pravieši pieturējās pie sekojošām koncepcijām:

Suverenitāte pieder Dievam

Šis universs, kurš paveras cilvēkam un kura daļa viņš ir, nav nejaušs fenomēns. Tas ir labi organizēts un labi pārvaldīts īpašums. To radījis Dievs. Vienīgi Viņš ir Saimnieks un vienīgais Valdnieks pār viņa īpašumiem. Faktiski, šī ir totalitāra sistēma, kurā visi spēki pieder Visvarenajam. Neviena cits nedala valdību ar šo totalitāro Saimnieku. Visi spēki, kas vada šo universu, atrodas tiešā Viņa totalitārajā kontrolē. Nekas šajā visumā neuzdrošinās nepakļauties Viņa pavēlniecībai vai rīkoties patvaļīgi, bez Viņa atļaujas. Neviena šīs visaptverošās sistēmas daļa nevar kļūt un, protams, tai arī tādai nav jābūt, pašpārvaldoša un nesaistīta ar visu sistēmu.

Cilvēka sūtība

Cilvēks ir subjekts, kas dzimis Dievišķajos valdījumos. Fiziskā ienākšana nenodrošina to, ka cilvēks kļūst par subjektu šajos valdījumos, jo viņš ir jau dzimis kā subjekts un viņam nav iespējams mainīt šo statusu pret citu. Tāpēc cilvēkam nav tiesību izdomāt pašam savu dzīvesveidu vai noteikt pašam savus pienākumus. Cilvēkam nepieder nekas no tā, kas atrodas šai visumā, un viņam nav tiesību izdomāt likumus, kā izmantot īpašumus, kas viņam nepieder. Tāpēc cilvēkam nav tiesību izmantot savu ķermeni un fiziskās iespējas pēc saviem ieskatiem. Šīs Dieva dāvanas cilvēkam ir jāizmanto atbilstoši Visaugstākā gribai.

Tā paša iemesla dēļ, visas lietas (zeme, dzīvnieki, ūdens, derīgie izrakteņi, minerāli), kas atrodas cilvēkam visapkārt, ir Dieva īpašums – tās nepieder cilvēkam. Tādēļ viņam nav tiesību piesavināties un izmantot šīs lietas pēc savas gribas. Cilvēkam ar šīm lietām ir jārikojas atbilstoši noteikumiem, kurus noteicis Saimnieks, Kuram tās reāli pieder.

Tā paša iemesla dēļ, visi cilvēki, kuri apdzīvo šo zemi un kuru dzīves ir savstarpēji saistītas, ir Dieva subjekti. Viņiem nav tiesību formulēt noteikumus un likumus savstarpējo konfliktu risināšanai. Visam viņu attiecībām jābūt noteiktām pēc Dieva pieņemtajiem likumiem.

Attiecībā uz jautājumu: kas ir Dieva likums? – pravieši mūs informē: tas pats avots, no kura mēs saņēmām zināšanas par pasaules realitāti un mums pašiem, nodeva mums arī zināšanas par Dieva likumu. Pats Dievs sniedza mums šīs zināšanas un lēma, lai mēs nodotu tās jums. Ticiet mums; atzīstiet mūs par mūsu Vadītāja sūtņiem un pieņemiet no mums patieso Dieva likumu.

Rīcības ierobežojumi

Tālāk mums pravieši skaidroja: "Jūs redziet, ka visas lietas šajā visumā notiek atbilstoši sistēmai, kaut arī Vadītājs ir neredzams, un Viņa funkcionēšana darbībā arī ir no mums slēpta. Jums ir dota brīvība, un jūs jūtaties brīvi rīkoties pēc saviem ieskatiem; jūs varat uzvesties tā, it kā būtu lietu īpašnieki; jūs pat varat liekt galvas padevībā un pakalpībā kāda cita priekšā, kuru uzskatāt par savu saimnieku; iztikas līdzekļus jūs saņemsiet jebkurā gadījumā; jūs atbalsta darba līdzekļi; nepaklausība Dieva noteikumiem neizraisa tūlītēju sodu. Pasaule ir iekārtota šādi tādēļ, lai jūs pārbaudītu. Saimnieks jums ir piešķīris prātu, spēju izdarīt secinājumus un iespēju izvēlēties labo vai ļauno. Tādēļ Saimnieks ir norobežojis Sevi un Viņa pārvaldes sistēmu no jūsu acīm. Viņš grib jūs pakļaut pārbaudījumam un redzēt, kā jūs izmantojat Viņa dāvētās iespējas. Viņš jūs apdāvinājis ar saprātu, izvēles brīvību un mēru pašpārvaldē, ļaujot jums rīkoties pēc saviem ieskatiem. Ja jūs realizējat savu situāciju kā subjekts un bez piespiešanas pieņemat šo stāvokli ar sirdi un dvēseli, jūs veiksmīgi iziesiet sava Saimnieka pārbaudījumus. Turpretī ja jūs atsakāties atzīt savu, kā Dieva subjekta, stāvokli vai, atzīstot subjekta stāvokli, izvēlaties naidīgu kursu, jūs neizturat pārbaudījumu. Ar mērķi izvadīt jūs caur pārbaudījumiem, jums ir piešķirtas šajā pasaulē dažas iespējas. Jums dota vara un kontrole pār dažām lietām un dota visa dzīve, lai noteiktu jūsu cenu."

Šī pasaule ir pārbaudījumu vieta

Tālāk pravieši mūs informē par to, ka dzīve uz zemes ir pārbaudes laiks; atbilstoši, neviens netiks saukts atskaitīties un netiks sodīts vai apbalvots¹.

1

Viss, ko saņemam šajā pasaulē, ne obligāti ir balva par labo; tas neatspoguļo Dieva apmierinātību ar jums, vai to, ka viņš pateicas jums par jūsu darbiem. Faktiski, viss jums ir dots kā līdzekļi, caur kuriem tiek veikta jūsu pārbaude. Labumi, veselība, bērni, vieta valdībā, iztikas līdzekļi – tas viss jums ir dāvāts ar mērķi pārbaudīt jūsu paklausību un dot jums iespēju izmantot jūsu labās un sliktās īpašības.

Līdzīgi, visas nastas, zaudējumi un neveiksmes, kas jūs sasniedz, ne obligāti atspoguļo Dievišķo sodu par kādiem jūsu ļaunajiem darbiem. Dažas no šīm mocībām ir nezināma dabas fenomenrezultāts². Citas dažas no šīm dzīves nastām pieskaitāmas pārbaudījumu kategorijai³. Dažas neveiksmes notiek tad, kad kāds uzvedas atbilstoši viedoklim, kas ir pretējs realitātei. Tādā brīdī cilvēks neizbēgami piedzīvo spēcīgu šoku⁴.

Jebkurā gadījumā, šī pasaule nav "soda vai apbalvojumu vieta"; tā ir "pārbaudījumu vieta". Rīcības sekas, kas izpaužas šajā pasaulē, nevar tikt izmantotas par pamatu spriedumiem par

---

Sakarā ar to, ir jāatceras, ka pasaule, kurā mēs dzīvojam, ir "fiziskā pasaule" (balstās uz fiziskiem likumiem), nevis "morālā pasaule" (balstās uz morāles likumiem). Tāpēc eksistējošajā visuma sistēmā cilvēka morālās darbības neatklājas pilnībā. Tās var atklāties tikai tik tālu, cik to atļauj fiziskie likumi. Tur, kur fiziskie likumi liek šķēršļus, morālās sekas nevar attīstīties pilnībā. Apskatīsim piemēru. Cilvēks nonāvē otru cilvēku. Morālās sekas slepkavam attīstīsies tikai tad, ja pēc fiziskajiem likumiem tiks veikta slepkavības izmeklēšana, izvirzīta apsūdzība un notiesātajam piemērots morālais sods. Ja fiziskie likumi rādīs pretējo, morālās sekas slepkavu nenasniegs. Pat ja fiziskie likumi palīdzēs, nozieguma morālās sekas šajā pasaulē nekad nenasniegs slepkavu pilnībā. Ja slepkava tiks vienkārši sodīts ar nāvi, tas neizpildīs pilnībā morālās prasības. Tāpēc šī pasaule nav soda vieta; tāda tā nevar būt. Lai šī pasaule kļūtu par "atalgojuma un soda vietu", nepieciešama tāda visuma sistēma, kuru vada morāles likumi un kurā fiziskie likumi darbojas tikai kā palīgi morālajiem likumiem.

2

Piemēram, kad laulības pārkāpējs saslimst ar venērisko slimību, tās ir viņa rīcības fiziskās sekas, nevis morālais sods par viņa pārkāpumu. Ja viņš veiksmīgi izārstē slimību ar medicīniskiem līdzekļiem, viņš atbrīvojas no sāpēm, bet neatbrīvojas no morālā soda. Ja viņš savu rīcību nožēlos, viņš atbrīvosies no morālā soda, bet tas viņu neatbrīvos no fiziskās saslimšanas.

3

Piemēram, kad cilvēks kļūst nabags, faktiski tā ir viņa godīguma pārbaude. Vai viņš izmantos aizliegtas peļņas metodes, vai arī būs nelokāms un pieturēsies tikai pie legālajām? Vai viņš būs taisnprātīgs, kad tiks pakļauts grūtībām, vai arī sekos noziedzīgiem ceļiem?

4

Kad cilvēks noraida Dieva eksistenci pār šo pasauli un uzvedas tā, it kā būtu brīvs no jebkādiem ierobežojumiem, viņš darbojas pretēji realitātei un momentā nonāk pie vilšanās, jo patiesībā Dievs eksistē un cilvēks nav brīvs no jebkādiem ierobežojumiem. Tāda cilvēka uzvedību var salīdzināt ar piemēru par bērnu, kurš uguni uzskata par rotaļlietu, cenšas to satvert un apdedzina roku, jo viņa darbība ir pilnībā pretēja stingriem faktiem.

metodi vai rīcību, labsirdīgo vai ļauno, labo vai slikto un aizliegto vai atļauto. Zemes darbu sekas, kuras tiks noteiktas nākamajā pasaulē, kļūs par reālo spriedumu pamatu. Kad šīs zemes dzīves laiks beigsies, sāksies otrā dzīve, kurā tiks vērtēti jūsu darbi, un tiesa parādīs, vai zemes dzīvē esat sevi attaisnojuši vai apkaunojuši. Par vienīgo pamatu, balstoties uz kuru jūs nākamajā dzīvē tiksiet novērtēti kā vainīgi vai nevainīgi, kļūs: pirmkārt, tas, vai izmantojāt savas novērošanas spējas un saprātu, vai apzinājāties Dieva suverenitāti un Viņa pavēļu neaizskaramību; otrkārt, vai jūs, apzinoties iepriekšminēto realitāti un saņēmuši arī izvēles tiesības, pakļāvēties Suverēnajam Valdniekam un darbojāties uz Viņa pavēļu pamata, bez piespiešanas un labprātīgi.

ISLĀMA VIEDOKĻA APSKATS

Zinātniskā koncepcija

Praviešu piedāvātā pasaules un cilvēka izpratne ir ideāla. Šī uzskata visas daļas ir loģiski saistītas, un tajās nav iekšējo pretrunu. Tā satur visideālāko šajā pasaulē eksistējošo lietu izpratni un pilnībā izskaidro visuma fenomenu. Cilvēka novērojumi un pieredze, kurus nevar interpretēt šīs doktrīnas gaismā, ir nesakarīgi. Tāpēc šī ir zinātniska doktrīna, kurai piemērojami visi vārda "zinātnisks" nosacījumi. Turklāt citi novērojumi vai pieredze negrauj šīs doktrīnas derīgumu. Tāpēc tā ir derīga līdz pat šim brīdim. To nevar nostādīt līdzās sagrautajiem mītiem. Dažas neveiksmes notiek tad, kad kāds uzvedas atbilstoši viedoklim, kas pretējs realitātei. Tādā brīdī cilvēks neizbēgami pārdzīvo spēcīgu šoku .

Jebkurā gadījumā, šī pasaule nav "Soda vai apbalvojumu vieta"; tā ir - "Pārbaudījumu vieta". Rīcības sekas, kas izpaužas šajā pasaulē, nevar tikt izmantotas par pamatu spriedumiem par metodi vai rīcību, labsirdīgo vai ļauno, labo vai slikto un aizliegto vai atļauto. Zemes darbu sekas, kuras tiks noteiktas nākošajā pasaulē, kļūs par reālo spriedumu pamatu. Kad šīs zemes dzīves laiks beigsies, sāksies otrā dzīve, kurā jūsu darbi tiks vērtēti un tiesa parādīs, vai zemes dzīvē esat sevi attaisnojuši vai apkaunojuši. Par vienīgo pamatu, uz kura jūs nākošajā dzīvē tiksiet novērtēti kā vainīgi vai nevainīgi, kļūs: pirmkārt tas, vai izmantojāt savas novērošanas spējas un saprātu, vai apzinājāties Dieva suverenitāti un Viņa pavēļu neaizskaramību; otrkārt, vai jūs, apzinoties iepriekšminēto realitāti un saņēmuši arī izvēles tiesības, pakļāvēties Suverēnajam Valdniekam un darbojāties uz Viņa pavēļu pamata, bez piespiešanas un labprātīgi.

Visuma sistēmas novērojumi arī rāda, ka šī koncepcija ir visticamākā. Visuma spēku brīnišķīgās organizācijas fenomens mudina mūs secināt, ka daudz racionālāk ir ticēt Lielā Administratora eksistēšanai, nevis noliegt to. Līdzīgi, balstoties uz skaidri redzamo, milzīgo visuma organizācijas, ir daudz pamatotāk secināt, ka tā ir organizēta sistēma, kuru kontrolē Viens Visvarens Vadītājs, nevis nolemt, ka visums ir decentralizēta sistēma, ko pārvalda dažādas varas. Vērojot milzu gudrību aiz šīs lieliskās visuma pārvaldības, daudz loģiskāk būtu secināt, ka visuma sistēma ir veidota pēc gudra projekta un ieceris; no šī pierādījuma izriet, ka nav iemesla ticēt, ka tā vienkārši ir bērnu spēle.

Turklāt ja uzmanīgi izvērtēsim faktu, ka šī visuma sistēma sastāda Valdījumu, kura daļa ir arī cilvēks, tad daudz loģiskāk būs ticēt tam, ka šajā Valdījuma sistēmā nav vietas cilvēka neatkarībai vai bezatbildībai. Patiesais cilvēka stāvoklis ir būt par subjektu. Uz šī pamata šis viedoklis mums liekas vispamatotākais.

Realizējamā pārlicība

Arī skatoties no praktiskā viedokļa, šis uzskats ir realizējams. No šīs doktrīnas izriet visa šīs dzīves sistēma ar ikkatru tās detaļu. Filozofija un ētika, zinātne un amatniecība, literatūra un māksla, politika un pārvaldes sistēma, miers un karš, starptautiskie sakari – faktiski, šī doktrīna veido mūžīgu fundamentu visiem aspektiem un visām sadzīves vajadzībām. Nav nevienas dzīves puses, attiecībā uz kuru cilvēkam būtu nepieciešams meklēt instrukcijas kur citur.

ISLĀMA IDEOLOĢIJAS IETEKME

Tagad aplūkosim, kādu attieksmes veidu pret dzīvi formē islāma ideoloģija un kādas sekas no tā izriet.

Ietekme uz indivīda dzīvi

Salīdzinājumā ar iepriekšējām uz tumsonību pamatotām doktrīnām, islāms starp indivīdiem veido atbildīgu un disciplinētu attieksmi pret dzīvi. Islāma doktrīna norāda uz to, ka cilvēkam nav jāiedomājas, ka ir sava ķermeņa, fizisko iespēju vai jebkā cita šai pasaulē esošā saimnieks, un viņš nedrīkst būt bezatbildīgs, lietojot tos atbilstoši savām vēlmēm. Tieši pretēji, cilvēkam ir uz visu jāskatās kā uz Dieva īpašumu un jārīkojas ar to atbilstoši Dieva likumiem. Uz to, kas viņam piešķirts, viņam ir jāraugās kā uz Dieva uzticēto un, izmantojot to, nekad nedrīkst aizmirst, ka viņam būs jāsniedz pilnīga atskaite par to izmantošanu Pašam Visaugstākajam, Kura skatienam nav apslēpts neviens solis un Kurš pārzina katru slēptāko stūrīti cilvēkā. Tāpēc islāmā ienācis cilvēks gūs noteikumu kodeksu jebkuriem apstākļiem. Viņš nekad neļaus savai kaismei pārvērsties niknumā. Viņš nekad nekļūs par tirānu vai krāpnieku. Viņš ir godīgs un taisnīgs. Likumu ievērošanai, viņam nav vajadzīgs nekāds ārējs spiediens. Viņa iekšējais 'es' pakļaujas Augstākajai Morālajai Disciplīnai, kas ļauj viņam turēties uz taisnīguma un godīguma ceļa pat tajos gadījumos, kad nav riska tikt sodītam šajā pasaulē. Grūti iedomāties citu veidu, kā izaudzināt indivīdus ar tik ideāli uzticamu raksturu – to nodrošina bailes no Dieva Soda un sapratne, ka visas cilvēkam piederošās lietas viņam ir uzticējies Dievs.

Vēl jo vairāk – šis pasaules uzskats ne tikai pārvērš indivīdu rīcības cilvēkā, bet arī pavērš viņa sasniegumus no personīgā, neobjektīvā vai nacionālistiskā virziena uz centieniem sasniegt patiesu taisnīgumu un morāli. Nav iespējams atrast dinamiskāku, produktīvāku un taisnīgāku savos darbos cilvēku, kā to, kas pieturas pie sekojošiem uzskatiem par sevi pašu: Es neesmu sūtīts pasaulē bez mērķa; gluži otrādi – Dievs mani radīja, lai manas dzīves mērķis un pienākums būtu veikt darbus, kas apmierina Dievu, nevis dzīvot, lai apmierinātu sevi pašu; man būs jāsniedz pilnīga atskaite par to, kā esmu tērējis savu enerģiju un laiku.

Šis pasaules uzskats savu sekotāju vidū rada tik izcilus cilvēkus, ka grūti iedomāties ko citu, kas varētu modināt cilvēkā labāku vērtību izpratni.

Ietekme uz kolektīvo dzīvi

Tagad izanalizēsim islāma pasaules uzskata ietekmi un cilvēces kolektīvo dzīvi. Pirmkārt, islāms maina pašus cilvēku sabiedrības pamatus. Atbilstoši šai doktrīnai, visi cilvēki ir Dieva subjekti. Tāpēc visiem ir vienāds statuss, visiem ir vienādas tiesības un labumi. Nevienam cilvēkam, ģimenei, klasei, nācijai vai rasei nav ekskluzīvu tiesību vai privilēģiju valdīt pār citiem

cilvēkiem. Tādējādi valdīšanas koncepcija (vai viena cilvēka pārākums pār otru) neeksistē; līdz ar to zūd arī visi no tās izrietošie elementi: monarhija, feodālisms, aristokrātija, brahmanisms, pāvesta vara un diktatūra. Islāma doktrīna atceļ arī visus cilvēces dalījuma – ciltis, nācijas, rases, pilsonības un ādas krāsas – kuri ir pasaulē lielāko asins izliešanu pamatā. Visi cilvēki ir Ādama pēcnācēji un Dieva radības. Viņi viens no otra atšķiras tikai ar morāles tīrību un dievbijības pakāpi, nevis rasi, ģenealoģiju, resursiem, īpašumiem, baltu vai rozā ādas krāsu. Izceļas tas, kurš ir visvairāk dievbijīgs un vislabāk praktizē tīrību un augstsirdību.

Līdzīgi, islāma pasaules uzskats pilnībā maina sociālās attiecības, starptautiskos sakarus un atšķirību starp ļaudīm pamatus. Cilvēku izdomātie principi, kuri veido kolektīvās dzīves vai sociālā konflikta pamatus, ir veicinājuši grupu veidošanos un uzcēlušī nepārvaramus šķēršļus starp šīm grupām. Tie nepieļauj pārvietošanos no viena cilvēku sektora uz otru. Salīdzinājumā ar to, islāma pasaules skatījums sociālās dzīves vai konflikta fundamentu veido uz drošiem pamatiem: pareizu pārliecību par Dievu un paklausību Viņa pavēlēm.

Tie, kas noliedz radību piesaukšanu, liec savas galvas Radītāja priekšā un par galveno savas dzīves principu atzīst Dieva likumus, veido citu sabiedrību. Tādējādi, visas atšķirības ir likvidētas, izņemot vienu – taču arī tā atšķirība nav nepārvarama. Jebkurā laikā, jebkurš cilvēks var mainīt savu pārliecību un dzīvesveidu, pārejot no vienas grupas otrā. Ja ir iespējama visu pasaules cilvēku apvienošanās vienotā sabiedrībā, tad tas var notikt tikai pēc islāma principiem. Visas pārējās doktrīnas šķēļ cilvēkus, kamēr islāms visus apvieno vienotā brālībā.

Dieva suverenitāte

Tāpat savienība, kas veidota pēc islāma principiem, tā ir sabiedrība, kuras attiecības, gars un sociālā struktūra pārdzīvo vispārējas pārmaiņas. Šajā sabiedrībā pamatprincips, pēc kura tiek veidota valsts, pamatojas tajā, ka suverenitāte (augstākā vara - tulk. piez.) pieder Dievam, nevis cilvēkam. Dievs ir suverēnais Valdnieks un arī Likumdevējs. Cilvēka funkcija ir tikai Dieva vietvaldībā.

Sāksim ar to, ka šī politiskā sistēma atmet visu to ļaunumu, kas izriet no cilvēku izdomātu likumu sistēmām, kurās vieni cilvēki valda pār otriem. Galvenā šīs valsts sistēmas uzbūves atšķirība ir tā, ka pa to izplatās dievbijības un paklausības Dievam gars. Vadītāji un padotie, visi saprot, ka ir tieši atbildīgi Visaugstākā Dieva, Visuresoša, Visuzinoša par visu redzamo un slēpto, priekšā. Pilsoņi maksā nodokļus kā ziedojumu Dievam; nodokļu pārvalde un cilvēki, kuri atbildīgi par šīs naudas sadali, uzskata to par Dieva īpašumu, bet pašus sevi – par uzticētā sargātājiem.

Sākot no ierindas kārtības sarga līdz tiesnesim un gubernatoram, katrs ierēdnis veic savu funkciju ar tām pašām domām, ar kādām viņš veic Dieva pielūgsmi, jo abas šīs darbības ir kalpošana Visvarenajam un abos gadījumos nepieciešams taisnprātīguma un dievbijības gars. Tās īpašības, kurām ir jāpiemīt pretendentiem, no kuriem pilsoņi izvēlas tos, kas darbosies kā Dieva pārstāvji zemes virsū, ir dievbijība, patiesīgums un godīgs raksturs. Šajā procesā, tikai tie cilvēki, kas izceļas citu vidū ar morāli, gūst sabiedrībā varas un pārvaldes pozīcijas.

Islāms piepilda sabiedrību un kultūru ar taisnīguma un morāles tīrības garu. Šīs civilizācijas mērķis ir kalpošana Dievam, nevis verdzība savām kaislībām. Visvarenais Dievs ir tiesnesis starp cilvēkiem; attiecības starp cilvēkiem regulē Dieva likumi. Tā kā Likumdevējs ir brīvs no aizspriedumiem un savtības un ir Visuzinošs un Vieds, Viņa likums nekādos apstākļos nedod

iespēju šajā sabiedrībā parādīties nešķīstībai vai tirānijai. Vienlaikus, Dieva likums dod atļauju izpausties katram cilvēka dabas aspektam un dod līdzekļus visām cilvēka vajadzībām.

Laika trūkuma dēļ, es nevaru šobrīd jums pilnībā raksturot sabiedrības struktūras ainu, kura var tikt uzbūvēta pēc islāma principiem. Taču jūs varat stādīties priekšā ideju, kura sevī ietver attiecības, to sekas un iespējas, un kura izriet no pasaules uzskata par cilvēku un visumu, ko mums piedāvā Dieva pravieši. Tā nav utopija, kas eksistē tikai iespiesta uz papīra. Uz šī pasaules uzskata balstītas sabiedrības un valsts eksistence ir vēsturisks fakts. Visā šīs cilvēces vēstures laikā, uz zemes nav bijis labāku pilsoņu un humānākas valsts par to, kas celta uz islāma koncepcijas par visumu. Šajā valstī pilsoņu morālā atbildība sasniedza tādu augstumu, ka sieviete, kas bija palikusi grūta pēc laulības pārkāpšanas, zinot, ka par līdzīgu pārkāpumu viņai draud nāves sods, tomēr pati atnāca, atzina savu vainu un lūdza, lai viņa tiktu sodīta. Viņu atlaida, neprasot ķīlu, un teica, lai atnāk tad, kad viņai būs piedzimis bērns. Pēc bērna piedzimšanas, viņa atnāca un atkārtoja lūgumu pēc soda. Šajā reizē viņai teica, lai viņa baro savu bērnu ar krūti līdz barošanas laika beigām (divus gadus - tulk. piez.). Sieviete, bez jebkādiem novērotājiem vai uzraugiem, devās uz savām mājām tuksnesī. Pēc krūts barošanas laika beigām, sieviete vēlreiz stājās tiesnešu priekšā un lūdzās tiesnesi attīrīt viņu no laulības pārkāpšanas grēka, piemērojot viņai likumu. Viņu nomētāja ar akmeņiem, un ļaudis lūdza Dievu, lai ir žēlīgs pret viņu. Šajā sakarā, kāds no cilvēkiem teica: "Cik netīra bija šī sieviete!" Viņu norāja un teica: "Zvēru pie Dieva! Šī sieviete veica tādu grēku nožēlu, ka pat uzpērkamu nodokļu ievācēju Dievs apžēlotu, ja viņš tā nožēlotu savus grēkus."

Šāds bija tās valsts iedzīvotāju morāles līmenis. Bet kāda bija pati valsts? Tā bija valsts, kuras bagātība sastādīja daudzus miljonus. Šīs valsts kasi pārpildīja ienākumi no Irānas, Sīrijas un Ēģiptes. Un tomēr, šīs valsts galva kā algu saņēma pavisam neievērojamu summu. Turība valstī bija tik augstā līmenī, ka starp ļaudīm bija grūti atrast kādu, kuram būtu vajadzīgas žēlsirdības dāvanas.

Ja pat pēc šī veiksmīgā vēsturiskā eksperimenta, cilvēks joprojām nav gatavs ticēt Dieva praviešu teiktajam par visuma dabu un cilvēka vietu kosmiskajā sistēmā, cita ceļa, kā pārliecināt cilvēku, nav. Dievs, eņģeļi un nākamā dzīve ir slēpti no mūsu acīm. Ja trūkst tiešu novērojumu, pieredze ir labākais veids, lai noteiktu kāda fenomena eksistenci un noderību. Apskatīsim kādu piemēru. Pēc pacienta izmeklēšanas, ārsts nespēj noteikt īsto viņa iekšējās sistēmas defektu. Šajā gadījumā ārsts pielieto dažādus ārstniecības līdzekļus un gaida, kurš no tiem izpildīs uzdevumu un novērsīs defektu cilvēka ķermenī. Fakts, ka konkrētās zāles izrādījās efektīvas slimības ārstēšanai, ir pozitīvs pierādījums tam, ka tikai šīs zāles der cilvēka ķermeņa sistēmas saslimšanas gadījumā. Līdzīgi, ja kļūdas cilvēka dzīves mehānismā nevar novērst ar kādu citu ideoloģisko sistēmu kā vien to, ar kuru mūs iepazīstinājuši Dieva pravieši, tas ir pierādījums faktam, ka praviešu dzīves uzskati sakrīt ar realitāti. Šis universs atrodas Dieva pārvaldē, un, nenoliedzami, eksistē nākamā dzīve, kurā cilvēkam būs pilnībā jāatbild par izdarīto šajā zemes dzīvē.